

Nederland-België

Op advies van Frank Denys las ik het sociaalrealistische boek Nederland-België van de Vlaamse schrijver Paul Wouters, over de – soms felomstreden – verschillen tussen Vlamingen en Nederlanders. Ik wil daar – tacheles, maar voor de rajneeshies in dit gezelschap wellicht minder inspirerend – wat punten uit bespreken, zonder in wij-zij-denken te vervallen. Ik hoop dat ik jullie daarbij meeheb, zodat we mot à mot tot een nóg beter wederzijds begrip kunnen komen. Humor is daarbij niet te vermijden, houdt u daar ajb. rekening mee. Ik zal proberen te voorkomen dat we achteraf voor rooddooraderde ogen en kramplach behandeld moeten worden, en het wordt ook geen notheater of documentaire-theater waar u achteraf de smoor over inheeft. All right, we gaan beginnen.

Eerst wil ik mijn landgenoten wat meer over Vlaanderen vertellen. (Gezien de kwaliteit van het Belgische onderwijs hoef ik Vlamingen niet voor te lichten over Nederland, als ik zo sociaalkritisch mag zijn.) Het voormalige graafschap Vlaanderen kwam na de middeleeuwen geleidelijk aan tot culturele bloei en de welvaart nam toe. In de vijftiende en zestiende eeuw golden Brugge en Gent dan ook niet als sodom en gomorra, maar als the places to be. (Zolang je tenminste voldoende écu's bij je had.) In de eeuwen daarna kwam er echter een kentering, onder andere door de Spaanse overheersing, die voor menigeen de doodsstonde inluidde. Er waren hongersnoden, met de daarbij behorende epidemieën van amoebedysenterie, barbiersschurft en E. coli-infecties. Een en ander leidde tot langdurige armoede en veel criminaliteit. Wallonië kwam intussen juist tot bloei, met name door de steenkool- en ijzerindustrie. De aandelenomvang van deze industrieën werd in de twintigste eeuw echter snel lager, terwijl de Vlaamse economie na de Tweede Wereldoorlog juist weer kwam bovendrijven.

Vooraf het succes van de O&O-afdelingen van technologische bedrijven hielp daarbij en uiteindelijk werd Wallonië in economische zin voorbijgestreefd. Naast Vlaanderen en Wallonië is er ook nog het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, bepaald geen koterage. Er werken zowel Walen als Vlamingen; samen zorgen ze voor een hoge welvaart en prima sociaalfiscale omstandigheden. Nochtans geven ze hun inkomen meestal thuis uit en als dat wordt meegerekend, is het Brusselse welvaartsniveau tien procent lager dan dat van Vlaanderen. Daar zijn ook het DéFI en de N-VA het over eens. Concluderend kan gesteld worden dat Vlaanderen tegenwoordig een welvarend en cultureel hoogstaand gewest is. Maar wat voor mensen wonen er? En hoe verschillen die van hun noorderburen, behalve dat daar meer gesmookt wordt? Het is vanzelfsprekend dat we geen gedeelde eigenschappen aan elk individu uit een heel volk kunnen toeschrijven, de twintigste eeuw leerde ons dat op overtuigende wijze. Maar gelukkig zijn Vlamingen en Nederlanders vriendelijk en tolerant, zeker in spellingland, dus we kunnen dit heikele onderwerp rustig bespreken.

Eerst wil ik het misverstand ontkrachten dat wij dezelfde taal spreken. Bijna alle Vlamingen spreken van jongs af aan een dialect, zodat het Nederlands voor hen aanvoelt als een tweede taal. Dat levert specifiek Vlaamse woordbetekenissen en uitdrukkingen op. De communicatie met Nederlanders wordt daardoor bemoeilijkt, terwijl het toch geen klassiek Arabisch of Pehlevi betreft. Veel Nederlanders weten bijvoorbeeld niet dat bij het Vlaamse 'gij' het possessief pronomen 'uw' hoort. De vraag 'is dat úw auto?' lijkt daardoor voor hen een formele bejegening. En de Vlaamse orthopeed die de Nederlandse vraag 'kan ik na de operatie direct weer lopen?' beantwoordt met 'nee, dat gaat nog wel een paar maanden duren', kan op verbijstering rekenen. Van dit soort miscommunicatie bestaan tientallen grappige voorbeelden.

Er zijn ook sociaal-culturele verschillen, die verdergaan dan de vooral Belgische feesten als Onnozele-Kinderen en Chrysostomos, of de Nederlandse BEST-tas en NEN-ISO-norm. Belgen etaleren hun gevoel voor eigenwaarde bijvoorbeeld niet zo dominant als Nederlanders, terwijl ze net zoveel kennis en ervaring hebben. Dat kan wederzijds irritatie geven: op congressen houden Belgen zich bijvoorbeeld van nature koest, terwijl Nederlanders veel vragen stellen, ook als ze daartoe niet zijn uitgenodigd. 'Die Belgen deden weer geen bek open', hoor je dan. Of: 'die Hollanders maakten weer een hoop lawaai, maar ze zeiden niets'. Een ander verschil betreft de omgang met autoriteiten. Nederlanders zeggen: "Naar antarctis met die bazen, of voor mijn part naar Reykjavik!" En hun bedrijven hebben 'medewerkers', terwijl er in Vlaanderen nog gewoon 'ondergeschikten' bestaan. Nederlandse managers zijn regelzuchtiger: ze hebben bijna een harddisk in het YiB-bereik nodig om de oplossingen van elk klein risico vast te leggen. ('Kunnen we niet beter philiberspanten in plaats van liernes gebruiken?' 'Is een driefasemotor niet sterker?') Door dit soort duw-en-trek- i.t.t. gooi-en-smijtwerk worden hun bouwprojecten bijna altijd te laat opgeleverd, en vallen ze vaak twee keer duurder uit dan gebudgetteerd. Belgische projecten daarentegen, starten na hooguit wat geïpad wél op tijd en eventuele problemen worden er gaandeweg opgelost. Als dat niet lukt, wordt het hele plan heroverwogen. De soms in Belgische weilanden als een fallacia optica opdoemende losse viaducten en doodlopende stukken weg zonder cado's getuigen daarvan. Maar als Belgen én Nederlanders deel uitmaken van een team, boeken ze – na wederzijdse gewenning – vaak fraaie resultaten, juist door de combinatie van hun werkhoudingen.

Wat sociale interactie betreft, kunnen Nederlanders veel van Belgen leren, alleen al wat cafébezoek betreft. Daar geldt de Vlaamse truc van jen, dat is geen voor-de-gekhouderij. Vraag het maar na bij uw wewi. 'Een pintje pakken' staat in België voor het aangaan van sociale contacten en het land telt veel cafés, waar soms ook lendenlapjes met jagerssaus, koekeboterhammen en zelfs taotjo geserveerd worden. In Nederlandse kroegen daarentegen, is het aangaan van een gesprek meestal onmogelijk door muzieklawaai, waarbij het zelden sarrussofoon- of bodhránspeel betreft, of sinfonietta's. Het is grappig dat Nederlanders een enorme hoeveelheid bier exporteren, maar zelf voor lékker bier naar België gaan en daar halt houden bij de eerste de beste slijterij. Dat blijft in Vlaanderen niet onopgemerkt, zodat Hollanders in Belgische cafés beter geen Heineken kunnen bestellen ... Een ander bijzonder verschil is dat Belgische vrouwen Nederlandse mannen vaak te lief schijnen te vinden. Goedbeschouwd zijn ze dus meer

gespind op masculiniteit. Een nederchichidameversierder die in lievig quasi-Vlaams opmerkt: 'Wat hebt ge mooie botten onder uw belle-époquekleedje' bedreigt dus niet het maagdom van zijn beogde date. Hij krijgt eerder de reactie 'bone deus!' Ga asjeweine, pa Pinkelman!

Vlamingen en landgenoten, helaas ben ik nu al genoopt deze wat quodlibetachtige presentatie af te ronden. Ik hoop dat zij inzichtgevend was, ondanks het buiten beschouwing blijven van onder andere ons merkwaardige verschil in geluksniveau en de veronderstelde Nederlandse parcimonie. Ik zou daar graag – bij voorkeur in een Vlaams café zonder neezeggers – eens over doorpraten. Misschien leiden dat soort gesprekken, behalve tot Bacchusfeesten met vele papperts, ooit wel tot annexatie van Nederland door Vlaanderen. Ik wens ons ten slotte in dat opzicht alvast hartelijk éksito. Op naar Groot-Nederland!